

Toekomst voor schone melkers

Project: Koeien en Kansen

WAGENINGEN UR
For quality of life

Samenvatting

Koeien & Kansen werkt aan een toekomst voor schone melkers. Het project is een samenwerkingsverband van 16 melkveehouders, proefbedrijf De Marke, Wageningen UR (University & Research centre) en diverse adviesdiensten. Op verzoek van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en het Productschap Zuivel toetst, evalueert en verbetert het project de effectiviteit en uitvoerbaarheid van (voorgenomen) mest- en milieuwetgeving onder praktijkomstandigheden en ondersteunt het de Nederlandse melkveehouderijsector bij de implementatie ervan.

Dialogo tussen overheid, sector en onderzoek

Koeien & Kansen combineert wetenschappelijk onderzoek naar een milieuverantwoorde en concurrentiekrachtige melkveehouderij met praktische implementatie. De lijnen tussen onderzoek, sector en overheid zijn zeer kort, zodat kennisgebruik en kennisontwikkeling goed op elkaar zijn afgestemd. Op die manier zorgt het project voor een doeltreffende dialoogdriehoek tussen overheid, sector en onderzoek. Voor het ontwikkelen en demonstreren van duurzame bedrijfssystemen gebruikt het project praktijkbedrijven en een proefbedrijf (De Marke).

Focus op broeikasgassen

Na aanvankelijk een sterke nadruk op het terugdringen van de stikstof- en fosfaatemissies op melkveebedrijven, ligt in de projectperiode van 2010-2014 de nadruk op het beperken van gasvormige emissies (broeikasgassen en ammoniak) en op het vinden van mogelijkheden om kunstmest te besparen met dunne fractie van gescheiden mest (ook boven derogatie). In de context van de (toekomstige) milieuwetgeving, geeft Koeien & Kansen op de eerste plaats antwoord op de vraag hoe een individueel melkveebedrijf kan voldoen aan het convenant 'Schone en zuinige agrosectoren' (verminderen broeikasgasemissie). Via gerichte communicatie zorgt het project ervoor dat de gemiddelde Nederlandse melkveehouder die kennis heeft verworven en daadwerkelijk gebruikt. Qua milieukaders loopt het project steeds ten minste drie tot vier jaar voor op de actuele milieuwetgeving.

Partners

- PPP-Agro Advies
- DLV
- Alfa Accountants
- Pijnenburg Advies
- Agrifirm
- 16 Melkveehouders
- RIVM
- Wageningen UR
- Productschap Zuivel

Kennis is continuïteit

Koeien & Kansen levert kennis over kosteneffectieve maatregelen die melkveehouders kunnen nemen om aan de mest- en milieuwet- en regelgeving te voldoen. Ook voor de onderbouwing van de derogatie van Nederland bij de EU speelt de kennis en ervaring van Koeien & Kansen een belangrijke rol. Beide zijn van groot belang voor de continuïteit van Nederlandse melkveebedrijven en daarmee tevens voor de concurrentiekracht van de Nederlandse melkveesector en voor de leefbaarheid van het platteland. Het economisch rendement voor de sector is moeilijk in geld uit te drukken. Feit is bijvoorbeeld dat het kunstmeststikstofgebruik tussen 1998-2006 met zo'n 120 kg per ha grasland is gedaald. Alleen dit al betekende een kostenbesparing van 125 euro per ha voor de Nederlandse melkveesector. Maar dit is slechts een facet.

Opgeleverde resultaten

Melkveehouders vormen een primaire doelgroep van Koeien & Kansen. Voor hen en hun adviseurs vertaalt het project haar resultaten en kennis naar praktisch toepasbare hulpmiddelen, bijvoorbeeld stappenplannen en digitale tools. De bekendste tool is de BEX, de bedrijfsspecifieke excretiewijzer, die de stikstof- en fosfaatexcretie van een melkveebedrijf berekent op basis van de 'Handreiking' van het ministerie van EL&I. Dit is inmiddels een gewaardeerd beleidsinstrument, waarmee veehouders hun voordeel verzilverd zien. Voortbordurend op de BEX zijn daar bijgekomen de BEA, voor de bedrijfsspecifieke ammoniakemissie en de BEP en de BEN voor een bedrijfsspecifieke fosfaatnorm en stikstofnorm. De KringloopWijzer brengt voor een specifiek bedrijf de mineralenkringlopen in beeld met daarbij de milieuprestaties zoals excreties van stikstof en fosfaat, overschotten van stikstof en fosfaat, mineralen benuttingen en ammoniakemissie. Broeikasgasemissies worden nog toegevoegd. Daarnaast zijn er tools om te bepalen hoeveel het fosforgehalte in krachtvoer verlaagd moet worden om mestafvoer op basis van fosfaat te voorkomen (FosforWijzer) en of mestscheiding voordeel oplevert (MestscheidingsWijzer).

Doelgroepgerichte communicatie

Uit onderzoek is bekend dat van boer naar boer de meest effectieve vorm van kennisoverdracht is. Voor Koeien & Kansen is het echter ondoenlijk om alle individuele veehouders persoonlijk te bereiken. Vandaar dat het project zich vooral richt op de tussenpersonen (zie figuur). Verder worden de ervaringen op de Koeien & Kansen-bedrijven verspreid tijdens inleidingen, open dagen en excursies op de deelnemende bedrijven. Koeien & Kansen is betrokken bij een aantal initiatieven, waarbij onderwijs, ondernemers en het onderzoek intensief samenwerken. Daarnaast verschijnen er rapporten, artikelen in vakbladen, een Nieuwsbrief (tweemaal per jaar) en een e-nieuwsbrief (tweewekelijks). ■

Bereikte resultaten

- Reductie kunstmest met 120 kg/ha
- BEX, bedrijfsspecifieke excretiewijzer
- BEA, bedrijfsspecifieke ammoniakemissie
- BEP Bedrijfsspecifieke fosfaatemissie
- BEN bedrijfsspecifiek stikstofemissie

- Kringloopwijzer
- Fosforwijzer
- Mestscheidingswijze

Contact

Ir. Michel de Haan
Wageningen UR Livestock Research
0320-293412
michel.dehaan@wur.nl
www.koeienenkansen.nl